

Oponentský posudek na disertační práci

Blecha, Vlastimil: *Political Movements of Dalits in South India. Dalit Movement and Affirmative Action in the Context of Dravidian Politics. – Politická hnutí Dalitů v jižní Indii. Hnutí Dalitů a pozitivní diskriminace v kontextu drávidské politiky.* Ústav jižní a centrální Asie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2012, 147 + XVIII s., 20 il., vložený list Errata

Vlastimil Blecha si za téma své disertační práce zvolil aktuální a z politického, sociálně antropologického i sociologického hlediska závažný fenomén – politický aktivismus *dalitů* (označení příslušníků nejnižších kast, sociálně vylučovaných, marginalizovaných a diskriminovaných majoritní kastovní společnosti) v indickém svazovém státě Tamilnádu. Hlavní heuristický základ disertace tvoří výsledky terénního výzkumu, který disertant uskutečnil v průběhu šesti měsíců (v červenci–září 2005 a v srpnu–říjnu 2007) na tamilském venkově, především ve vesnicích Álavéli (okr. Nágappattinam) a Kírippatti (okr. Madurai).¹ Lokality si zvolil promyšleně: v obou žije početná populace příslušníků tzv. registrovaných kast (konkrétně Paraijarů, počítaných k dalitům) a v obou tvoří početně, ekonomicky a politicky dominantní skupinu příslušníci nedalitských kast (Vannijarové a Tévarové v Álavéli, tévarská podkasta Pirámalai Kallarů v Kírippatti, s. 12–13).

Při výzkumu autor použil metodu dotazníků (podrobný formulář sestavený v angličtině a tamilštině čítající 32 otázek tvoří Přílohu I, s. i–viii), stejně jako rozhovory s obyvateli obou vesnic (276 respondentů z celkového počtu 816 domácností, s. 14), s dalitskými aktivisty a dalšími relevantními osobami. Získané poznatky doplnil studiem obsáhlé odborné literatury.

Těžiště a nejcennější část práce tvoří kapitoly 4–7 (s. 56–129) shrnující výsledky získané z autopsie, jež obohacují naše poznání o některé nové, dosud nepublikované informace. Disertant přehledně a zasvěceně rozebírá účast dalitů v politickém systému poznamenaném mezikastovními vztahy, popisuje situaci v obou cílových vesnicích (s. 59–65) a soustřeďuje se na ekonomické (s. 66–79), rituální a sociální (s. 80–104), stejně jako politické faktory (s. 110–129) ovlivňující správu věcí veřejných v obou vesnických společenstvích. Všímá si rovněž nepříznivých důsledků politiky pozitivní diskriminace, jež upřednostňuje kastovní původ před osobními schopnostmi.

¹ Přesný název osady v tamilštině zní *kīrippaṭṭi*; autor z neznámých důvodů v celé práci sandhiové „p“ vypouští (s. 12 a passim).

Terénní výzkum disertant vhodně zasazuje do historického kontextu drávidského hnutí v Tamilnádu, spojeného s rozvojem politického sebeuvědomování a mobilizace nízkých kast – od založení nebráhmanské *Justice Party* (1916), jež se pod vedením Í. V. Rámasámi Nájakkara (zvaného Perijár) přetvořila v „Drávidskou federaci“ (*tirāviṭa kaḷakam*), následovanou dalšími politickými organizacemi založenými na ideologii antibráhmanismu, drávidského nacionalismu a populismu (DMK, AIA DMK atd., s. 19–37), až po současné dalitské strany a hnutí na kastovním základě (s. 41–55).

Práce je přehledně strukturovaná, závěry působí promyšleně, vycházejí z bohaté a uvážlivě shromážděné pramenné základny doplněné autentickými zkušenostmi získanými od reprezentativního vzorku informantů a zúčastněným pozorováním. Z obsahového hlediska lze disertaci sotva něco podstatného vytknout. Naproti tomu po formální stránce práce působí značně neurovnaným dojmem. Pomineme-li množství gramatických prohřešků proti standardní angličtině (při případných úvahách o publikování studie či vybraných pasáží, jež vřele doporučuji, bude třeba důkladná revize rodilým mluvčím), se v textu vyskytuje řada překlepů, chyb i nekorektních prepisů tamilských jmen a pojmů.

Poněkud nesrozumitelně působí nedůsledné psaní názvu dalitské politické strany VCK (*viṭutalaic ciruttaikaḷ kaṭci* – nikoli *viṭutalai ciruttaikaḷ* sic!), obvykle překládaného jako *Liberation Panthers Party*: někdy se v textu objevuje zavádějící název *Liberated Panthers Party* (s. 8), jindy nacházíme alternativní pojmenování *Dalit Panthers of India* (s. 13). Na s. 47 se sice dočteme, že VCK bývá někdy zmiňována pod svým dřívějším názvem *Dalit Panther Movement* (*talit ciruttai iyakkam*), ale nezasvěcený čtenář by mohl *Dalit Panthers of India* zaměnit za hnutí *Dalit Panther* (hindsky a maráthsky *dalit panthar*) půdobící od 70. let v severní Indii. Na téže straně najdeme (vedle nepřesného tamilského názvu VCK) též chybný prepis a překlad jména šrilanské separatistické organizace Tygři osvobození Tamilského Ílamu (*tamiḷ īḷa viṭutalaip pulikaḷ*) jako *Liberated* (sic) *Tigers of Tamil Eelam*. Jedná se sice o drobnosti, jež lze snadno při pečlivější redakci odstranit, ale v disertační práci působí poněkud rušivým dojmem.

Zřejmě na vrub spěchu lze přičíst rovněž chybné prepisy vlastních jmen (dalitský politický aktivista Iyothee Thass, tam. *ayōtti tācar*, byl vlastním jménem *kāttavarāyaṇ* a nikoli *katavaraiyaṇ*, s. 41), názvů kast a kastovních přízvisek (*pallar* namísto správného *paḷḷar*, s. 49, *veḷḷālar* místo *veḷḷāḷar*, s. 53, *utaiyar* místo *uṭaiyār*, *mutaliyar* místo *mutaliyār*, s. 60, *vaṇṇaṇ* místo *vaṇṇāṇ*, s. 64, *mukkulatōr* místo *mukkulattōr*, s. 90 apod.), hodností či titulů (*iṇamdar* místo

iṅāmtār, s. 71, *palaiyakkārar* místo *pāḷaiyakkārar*, s. 90) atp. Některé překlepy se autor pokouší napravit na vloženém listu (jednostránková Errata), avšak nečiní tak úplně důsledně (chybné *cīrkali*, s. 12, opravil na *cīrkali*, takto též s. 59 – správně má však být *cīrkāli*) a mnohé další nepřesnosti zůstaly neopravené.

Výklad věnovaný osadě Paraijarů v Kírippatti vítaně zpestřuje zmínka o ochranné bohyni „hranic kolonie“ (guardian deity of the boundary of the colony, s. 96) zvané Ellaijamman (někdy též Ellamma, viz např. K. Krishna Sastri, *South-Indian Images of Gods and Goddesses*, Madras 1916, reprint New Delhi 1966, s. 223–224; W. T. Elmore, *Dravidian Gods in Modern Hinduism*, Hamilton, N.Y., 1915, reprint New Delhi 1984, s. 24, 102, 109), jejíž jméno tvoří výraz „hranice“ (tam. *ellai*, telug. *ella*). V této souvislosti poněkud zaráží autorova zmínka, že podle „lidové etymologie“ je Ellaijamman „matkou všech“ (*ellaiyiṅ ammā*), s. 97. Bylo by zajímavé zjistit, zda tento gramaticky chybný výklad (*ellaiyiṅ ammā* = „paní či matka hranice“ nemá se zájmenem *ellā*, *ellām* „všecek, všichni, všechno“ nic společného) autorovi vnukl některý z místních obyvatel, anebo zda jen lehkomyšlně popustil uzdu své fantazii.

Značná nejednotnost vládne rovněž v systému zvoleném při citování použité literatury a dalších pramenů. Na většině míst autor používá tzv. zkrácené citace typu (Mitra 2005, 52), jinde (s. 10 a passim) zbytečně vypisuje celý název odkazované práce (Irschick, *Politics and Social Conflict in South India: the Non-Brahman Movement and Tamil Separatism, 1916–29 1969*), někdy dokonce s uvedením data 1. vydání (s. 21, pozn. 8 i jinde), např. (Srinivas, *Social Change in Modern India 1995 (first published 1966)*, 71) – na tuto publikaci navíc v textu mylně odkazuje jako (Srinivasan), občas se titul v textu zbytečně objevuje dvakrát (s. 7): „a collection of articles by S. Viswanathan published in the book *Dalits in Dravidian Land* (Viswanathan, *Dalits in Dravidian Land 2006*)“. Místy v citaci chybí odkaz na stránku citované publikace – např. s. 43 citovaný úryvek z knížky (Kshirsagar 1994) by si čtenář musel v publikaci pracně dohledat. Některé odkazy nejsou v Bibliografii zahrnuty vůbec, např. (Sekine 2002), viz. s. 11, 83 a passim; pravděpodobně měl autor na mysli studii japonského sociálního antropologa Yasumasa Sekine, *Anthropology of untouchability : "impurity" and "pollution" in a South Indian society*, Osaka : National Museum of Ethnology, 2002. Rovněž mezi informanty uváděnými v seznamu Interviews (s. 142–144) bude čtenář marně hledat (M.S. 2007), zmiňovaného na s. 96, ale zda jde o překlep – namísto (M.A. 2007), anebo o opomenutí, není jasné. Zjevně disertant věnoval hlavní pozornost obsahové stránce a formální ohledy (možná z důvodu časové tísně) ustoupily do pozadí.

Uvedené připomínky a výhrady ovšem zdaleka nezpochybňují kvalitní práci, kterou disertant odvedl v terénu i při následovném vyhodnocování shromážděného pramenného materiálu a formulaci závěrů, jež se jeví jako seriózní a dobře vyargumentované. Proto doporučuji, aby předložená disertační práce byla přijata k obhajobě.

V Praze dne 29. dubna 2012

PhDr. Jan Filipický, CSc.